

تهمینہ سبحانی شاد
گروه جامعه

بعضی سفرها نه با چمدان که با دل
آغاز می‌شود؛ سفر به سرزمین وحی آن
هم با کاروان دانشجویی و جوانان
دهه هشتادی چنین حال و هوایی
دارد. سفری که از ترمنال سلام
فرودگاه امام خمینی (ره) و در کنار
زوج‌های جوانی که کنار هم
ایستاده‌اند آغاز می‌شود. بعضی‌ها

دل توی دل‌شان نیست، چراکه از میان
مسیر عاشقی به نام‌شان افتاده اما در
نوعی ترس و اشتیاق، اضطراب و شوق،
زند. سفری که زمینه‌اش به همت نهاد
دانشگاه‌ها و ستاد عمره و عتبات

قرعه‌کشی فراهم شده
انی که فقط یک کاروان
عرصه‌ای است برای
ت جوانان، جوانانی که
ندازد از زوج دانشجویی که
شان در کنار خانه خدا
که با نوازده ماهه‌شان
دا بگذرند. اینها برخی از
ند. آدم‌هایی که به نوعی
جوان‌هایی که در میان
تصمیم گرفته‌اند
را بگذرانند و فقط مهمان
هایی که نمی‌دانند کدام
مده که آنها را در آغوش

ماه عسل، زیر گنبد سبز

مه از استشمام عطر خاص شهر مدینه
به خیلی‌ها تعریفش را شنیده بودند اما
ن از حس می‌کنند. مدینه اولین مکث
شهری که آرامش خاصش، آدم را وادار
و کمتر حرف بزند. همه کاروان به صورت

دسته جمعی به سمت مسجدالنبی حرکت می‌کنند تا اولین سلام خود را به پیامبر خوبی‌ها بدهند. مقابل گنبد سبز، زوج‌هایی استاده‌اند که چند روز قبل از این سفر، زندگی‌شان را با حلقه‌ای کوچک و لبخندی بزرگ آغاز کرده‌اند. شیما پیغمردی و همسرش ۴ روز قبل از این سفر مراسم عروسی مختصری برگزار کرده بودند. اما ماه غسل‌شان با شیرینی هرچه تمام‌تر، با این سفر رقم خورد. شیما، دانشجوی ارشد علوم و مهندسی صنایع دانشگاه علوم تحقیقات و همسرش دانشجوی دکتری مکانیک دانشگاه امام خمینی (ره) قزوین است. آنها سال پیش هم در قرعه‌کشی ثبت‌نام کرده بودند اما امسال با وجود این‌که نام هر دو نفرشان در لیست بود اما نفر اصلی و برنده قرعه‌کشی همسرش بود. پیغمردی به خبرنگارگاما می‌گوید: «از یک ماه پیش که اسامی اعلام شد، برنامه‌ریزی را طوری انجام دادیم که برنده ماه غسل‌مان با همین سفر همزمان شده، باگفته خانم پیغمردی هنوز صادی تبریک‌ها در گوش‌شان می‌پیچید که به این سفر آمدند و از این ماه غسل و اقعاً بارش‌شان شیرین‌تر از غسل شد و از این تصمیم هزاران بار ارضی‌اند چرا که در آغاز زندگی مشترک‌شان با یکدیگر عهد بستند که در ادامه مسیر، در کنار هم از پس سختی‌ها بایرند.

دل‌های سه‌نفره

در مدینه منوره کلاس‌های مختلف آموزشی از جمله کلاس مدینه‌شناسی و انجام صحیح اعمال و مناسک حج و زیارت‌های دوره‌ای از مساجد مختلف شهر برگزار می‌شود. در گوشه سالن یکی از جلسات آموزشی، زوجی حضور دارند که دست‌های کوچک کودک ۹ ماهه‌شان را در دست گرفته‌اند. زهره صادقی مادر علی‌کچولوی کاروان و دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران است. ماجرای تشریف آنها به این سفر نیز در نوع خودش جالب است. او توضیح می‌دهد: «سال ۹۴ زمانی که من و همسرم دانشجو و مجرد بودیم، به‌عنوان فعال فرهنگی در قرعه‌کشی عمره ثبت‌نام کرده بودیم و همان سهمیه به نام من درآدم‌ها همسرم نه. از آن سال به بعد سفر عمره متوقف شد. سهمیه من از آن زمان محفوظ بود و همسر و فرزندم نتوانستند به‌واسطه همان سهمیه در این سفر حضور پیدا کنند.» البته او این سفر را روزی فرزند خردسالش هم می‌داند.

پدم‌های کوچک در مدار خانه خدا

کاروان گزارش ما از مدینه و بقیع به سختی دل می‌کند. هر قدم، گویی با هزار حس و هزار وداع آییخته است. مقصد بعدی مسجد شجره است و حالا زمان سلام دادن و لیلیک گفتن مان به خدا فرا رسیده. ما محرم می‌شویم. در میقات شجره حس و حال

A person wearing a white thobe and ghutra is seen from the back, making a heart shape with their hands. In the background, the Kaaba is visible in Mecca, surrounded by other pilgrims in white clothing. The scene is set in a large, open courtyard under a clear sky.

خبرنگار اعزامی «جام جم» از سفر دانشجویان
به سرزمین وحی گزارش می دهد

سفر دل ها

خبرنگار اعزامی «جام جم» از سفر دانشجویان به سرزمین وحی گزارش می‌دهد

سفر دلہا

کاروان از حجرالاسود، دعاها و تپش قلب‌ها در کنار هم، مانند موسیقی‌ای بی‌صدا فضا را پر کرده است. در مسیر طواف زوج دانشجوی دهه هشتادی کاروان ما با کودک سه‌ماهه‌شان مشغول بجای‌آوردن اعمال هستند و هرکدام به نوبت کودک را در آغوش می‌گیرند تا این لحظات زیبا را به‌صورت خانوادگی تجربه کنند. می‌مهدیان که دانشجوگرانی درگذشته دانشگاه صداوسیماست هم این سفر را روزی و قسمت نوازشان می‌داند.

عروسی بالباس احرام می‌بازد. قدم‌ها به دور خانه

د. صدا و زمزمه «الله اکبر» در شهر مکه نیز مدیر کاروان برنامه های مختلفی همچون زیارت

یادداشت

فرزانه حکیم زاده | مدیر گروه تاریخ جامعه الزهراء (س)

فرهنگ عفاف؛ سیر هویتی جامعه ایرانی

و به آن افتخار ورزید. زنان ایرانی سزاوارند سبک زندگی خانوادگی و اجتماعی خود را بر پایه فرهنگ خودشان انتخاب کنند. نه این که مقلد فرهنگ‌هایی شوند که با ریشه‌های تاریخی و اجتماعی ما بیگانه هستند. گسترش ناهنجاری‌های رفتاری و پوششی بر بنیان خانواده نیز تأثیر منفی می‌گذارد. زمانی که با پوشش مناسب و رفتار مبتنی بر عفاف در جامعه حضور می‌یابند، عفت و منزلت و جایگاه خود را حفظ می‌کنند و روابط اجتماعی و عاطفی نیز سالم‌تر شکل می‌گیرد. بخشی از آسیب‌های نوظهور در روابط جوانان، مانند رواج «آزدواج بدون تعهد» و کار گذاشتن چارچوب‌های رسمی، در این فضا رشد می‌کند و این مسأله نگران‌کننده است.

البته باید توجه داشت که ریشه این وضعیت تنها در سال‌های اخیر نیست، بخشی از آن به سال‌های ابتدایی انقلاب و برخوردهای تند و سلیقه‌ای برخی گروه‌ها بازمی‌گردد. در دوران دفاع مقدس، فضای معنویت حاکم بود. و بسیاری از ناهنجاری‌ها دیده نمی‌شد اما پس از جنگ و در جریان توسعه شتاب‌زده، عدالت و معنویت در برخی سیاست‌ها کمرنگ شد. گسترش بی‌ضابطه دانشگاه‌ها نیز باعث شد سن و اولویت‌های ازدواج تغییر کند و بسیاری از جوانان، ازدواج را به مرحله دوم زندگی‌شان منتقل کنند. همزمان مشکلات اقتصادی نیز فشار مضاعفی بر جوانان وارد کرد و زمینه بروز برخی ناهنجاری‌ها را فراهم ساخت. برای حل این وضعیت، بیش از هر چیز نیاز به گفت‌وگویی جدی، صمیمانه و فراگیر میان مسئولان، متخصصان و بدنه جامعه است. باید وفاق جمعی شکل بگیرد تا رویکردی متعادل و متصفانه در حوزه عفاف و حجاب طراحی شود. سپس با کار فرهنگی عمیق، مداوم و کارشناسی‌شده، راهکارهای مؤثر استخراج و اجرا شود تا اصلاحات پایدار و پذیرفتنی شکل بگیرد.

موضوع ناهنجاری‌های مرتبط با عفاف و حجاب امروز به قدری مشهود است که هر فردی با اندکی تردد در خیابان‌ها، مترو و دیگر اماکن عمومی متوجه می‌شود وضعیت موجود با هنجارهای پذیرفته‌شده جامعه ایرانی - اسلامی همخوانی چندانی ندارد. این روند، به‌ویژه پس از اعتراضات ۱۴۰۱ شدت یافت، به‌نظر شعار «زن، زندگی، آزادی» در این تغییر فضا بسیار تأثیرگذار بود و آن رویداد، یک عملیات گام‌نویسی و شکل‌دهی جنبه‌های روانی، میدانی و فرهنگی بود. هدف این بود که سبک زندگی و الگوهای فرهنگی بیگانه به‌سرعت جایگزین فرهنگ ریشه‌دار ایرانی - اسلامی شود؛ موضوعی که حتی برخی عوامل خارجی نیز بعدها به آن اذعان کردند. بنابراین مسأله فقط حجاب نبود بلکه هدف قرار دادن هویت فرهنگی جامعه ایرانی بود.

از این منظر، حفظ فرهنگ عفاف و پوشش اسلامی تنها یک موضوع فردی نیست؛ بلکه در حفظ هویت ایرانی، انسجام ملی و استقلال فرهنگی نقش تعیین‌کننده دارد. زنان نیمی از پیکره جامعه هستند و نوع کنش‌های اجتماعی آنان (از سبک پوشش گرفته تا اشتغال) مسیر حرکت کلی جامعه را شکل می‌دهد؛ این‌که جامعه به‌سمت استقلال فکری، پیشرفت و خودباوری حرکت کند یا برعکس.

همین دلیل است که در جریان‌های اخیر تلاش شد سبک زندگی و کنش‌های آنان از چارچوب فرهنگ ملی-اسلامی جدا شود. در حالی که زنان و مادران ستون خانواده هستند و نقش اصلی در تربیت نسل آینده برعهده آنان است. اگر مادر تحت‌تأثیر فرهنگ بیگانه قرار گیرد، این تأثیر خواسته یا ناخواسته به نسل بعد منتقل می‌شود و جامعه را به سمت وابستگی فرهنگی می‌برد. حجاب تنها یک مسأله شرعی نیست؛ بلکه نماد هویت فرهنگی و سبک پوشش اصیل ایرانی-اسلامی است؛ سبکی که باید آن را شناختن و حفظ کرد.

زنان؛ معماران آرامش روانی جامعه در میدان رسانه

ده از زبان همدلانه و
نگهدارنده سرمایه اجتماعی
و ویژگی‌های مدیریت
مؤثر بر کنترل ساختاری
و مبتنی بر قدرت و
تأثیر است. فعال امور
در بحران‌های پیچیده
سازمانی بدون حضور
یا بحران‌ها فقط فنی و
بقا رانانه و اجتماعی
ند به دلیل ویژگی‌های
خاص نقش بسیار
محتوای رسانه‌ای

و کاهش تنش‌های روانی اجتماعی دارند که این
نقش در سه سطح تولید محتوا، مصرف و باز تولید
پیام و ایجاد آرامش رسانه‌ای قابل تحلیل و بررسی
است. ظاهری به نقش زنان در تولید محتوا اشاره
کرد و گفت: زنان در روایتگری رسانه‌ای معمولاً به
ایجاد انسانی، عاطفی و اخلاقی رویدادها توجه
بیشتری دارند و از زبان همدلانه، روایت‌محور
و تجربه‌زیسته استفاده می‌کنند. دبیر ستاد
راهبردی زن و خانواده حوزه‌های علمیه ادامه داد:
به همین دلیل، حضور زنان در تولید خبر، مستند،
برنامه‌های گفت‌وگو محور و حتی شبکه‌های
اجتماعی، می‌تواند به کاهش قطبی‌سازی
رسانه‌ای و افزایش اعتماد مخاطب منجر شود.

استاد حوزه و دانشگاه با اشاره به نقش زنان در نبرد رسانه‌ای گفت: در بحران‌های پیچیده امروز، مدیریت موفق رسانه‌ای بدون حضور مؤثر زنان ناقص است؛ زیرا بحران‌ها فقط فنی و سیاسی نیستند بلکه عمیقاً روانی و اجتماعی‌اند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، معصومه ظهیری در رابطه با تفاوت مدیریت رسانه در زنان و مردان عنوان کرد: نقش زنان و مردان در مدیریت بحران رسانه‌ای متفاوت است اما این تفاوت به معنای تضاد نیست بلکه نقشی مکمل برای یکدیگر ایفا می‌کند. وی ادامه داد: مدیران رسانه‌ای زنان اغلب دارای ویژگی‌هایی همچون تمرکز بر کاهن‌های اضطراب و ترمیم روانی جامعه، توجه به پیامدهای

بلندمدت و پیام‌ها، استفاده از زبان همدلانه و اقناعی و اولویت دادن به حفظ سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی است اما ویژگی‌های مدیریت رسانه‌ای مردان بر پایه تمرکز بر کنترل ساختاری بحران، پاسخ سریع، قاطع و مبتنی بر قدرت و نگاه امنیتی و راهبردی استوار است. فعال امور زنان و خانواده تأکید کرد: در بحران‌های پیچیده امروز، مدیریت موفق رسانه‌ای بدون حضور مؤثر زنان ناقص است؛ زیرا بحران‌ها فقط فنی و سیاسی نیستند بلکه عمیقاً روانی و اجتماعی هستند. وی ادامه داد: زنان به دلیل ویژگی‌های شناختی، عاطفی و ارتباطی خاص نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در جهت‌دهی محتوای رسانه‌ای

[illegible]

گذشته (۱۱۲) رشوه‌دان، زمین پشته پشته
- فلزی در یک‌گانه (۱۱۳) قالب گریه‌ده به لبه
آستین دوخته می‌شود. کارگاه معروف
با سبیل مخصوص (۱۱۴) شهرت طلب -
شهری در گیلان، توده ریگ (۱۱۵) حواری
خان، شمشیر رمانا،
عمودی: (۱۱۶) نفوذ به یک سیستم رایانه‌ای
- مجموعه داستانی نوشته جمال
میرصادقی، گیاهی غلی و خود (۱۱۷) گیاه
دند - شهری - طرحی برای اقلی ایرانی (۱۱۸)
ناکید بیداد ناگوار - (برخوره)
مدفن امام هادی (ع)، جانور استرالیایی (۱۱۹)

ادا و اطوار - از جزایر خلیج فارس - انتهای
ناخن (۱۲) مساوی - یقه - حس بساوابی (۱۳)
از مرکبات - برادر - فانی و ناپایدار (۱۴)
جوانمرد - ماده خطرناک سیگار (۱۵)
شهرستانی در استان البرز - چیزی را به
کسی دادن - ضمیر مونث عربی.

جدول ویژه

افقی: ۱) واهمه- نامی دخترانه- اولین پایتخت امپراتوری عثمانی (۲) برادر شیرازی- زندگانی- خار چشم (۳) واحد اندازه گیری رسانایی الکتریکی- شکاک

حل جدول ویژه ۷۱۷۱

[illegible]

ماکارونی رشته‌ای - دابی شیرازی -
(متفکر) - فلج - رقه - گازی (۷گزار)
تحرفی - فونده - ساز (۸) - خشک
نشان دادن - فرونست (۹) - غذای معروف
اردبیل - نوعی هواپیمای مسافری -
نومست (۱۰) - کیسه‌ش - حمام - پرتویی
الکترومغناطیسی - عددی (رقم) (۱۱)
نشانه‌ای - تغییر - دهنده - رت - نویسی
- بنیان‌گذار - ذخیره (۱۲) - موی - مجدد
- نوعی خرما - صواب - گوشت - راز (۱۳)
آوزیان می‌کند (۱۴) - پرچم - دایره المعارف
- فراوسی - بنیانشناختی - راز گارسیا
لورکا (۱۵) - اثر هنری زیبایی و دلنشین -
تولید مثل (۱۶) - مهیا - بزرگه - سوگوار - نهیب -